

ESTELLE PARANQUE

ĒRŠKĒČIAI,
GEISMAS IR
ŠLOVĒ

KAS IŠDAVĒ
ANAŅ BOLĪN

ESTELLE PARANQUE
ERŠKĖČIAI,
GEISMAS IR
ŠLOVĖ

KAS IŠDAVĖ
ANAĄ BOLIN

Iš anglų kalbos vertė
Vilija Vitkūniene

Estelle PARANQUE
THORNS, LUST AND GLORY
The Betrayal of Anne Boleyn
Ebury Press, London, 2024

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt.

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinių, esančių bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Copyright © Estelle Paraque, 2024

First published as THORNS, LUST AND GLORY in 2024 by Ebury Press, an imprint of Ebury Publishing. Ebury Publishing is part of the Penguin Random House group of companies.

© Vilija Vitkūnienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2025

© „Tyto alba“, 2025

ISBN 978-609-466-854-8

TURINYS

Autorės žodis.....	9
<i>Prologas. Rožė tarp liūto ir salamandros</i>	11

I DALIS

Heraldinių lelijų dvaro šešėlyje 1514–1526

1. Dvaro žaidimai.....	21
2. Puikiojo karaliaus ir jo damų išgalėjimas.....	38
3. Didybės siekio liudytoja.....	58
4. Drumsti vandenys.....	79

II DALIS

Siekiant karūnos 1527–1532

5. Kova dėl valdžios	101
6. <i>Ainsi Sera, Groigne qui Groigne</i>	123
7. Visos rožės su spygliais	147
8. „Visų laimingiausia“	164

3 DALIS
Šlovės sąrašai 1533–1536

9. Tudorų rožė liūtuko atstoti negali	185
10. Neįmanoma užduotis	204
11. Negandų vėjai.....	224
12. Kas netelpa galvoje	248
<i>Epilogas. À Jamais prisimenama</i>	<i>277</i>
Pastabos.....	283
Bibliografija	297
Padėka	303

AUTORĖS ŽODIS

Šia knyga, kaip ir kita – „Kraujas, ugnis ir auksas“, – siekiu istoriją išdėstyti tiksliai, bet sykiu suprantamai ir patraukliai. Todėl kai kuriuos dialogus, atkurtus iš pirminių šaltinių, apkašiau gausesnėmis spėlionėmis; jos pagrįstos pirminiais liudijimais, tačiau neabejotinai persunktos mano pačios vertinimu ir nuomone.

Rašyti apie paslaptinę ir charizmatišką Aną Bolin ir jos gyvenimą bei tragišką mirtį nebuvo lengva – šios moters balsas iš istorijos buvo beveik ištrintas. Tačiau tai labai sustiprino mano tvirtą tikėjimą, kad reikia garsinti, skleisti, saugoti ir stiprinti moterų balsus bei patirtį ir už juos kovoti. Todėl rašysiu apie jas ir toliau.

Estelle Paranque, Kolčesteris, 2023

PROLOGAS

Rožė tarp liūto ir salamandros

Kalė, 1532 metų spalio 25–27 diena

Prancūzijos karaliaus Pranciškaus I ji nematė daugiau nei dešimtmetį.

Aiškiai juto stiprėjant jaudulį, sykiu ir nerimą.

Per tą laiką, kurį būdama jaunesnė praleido jo dvare, šis karalius ją daug ko išmokė apie galios žaidimus, o dabar pačiai teks juos žaisti.

Ar jis atpažins ją? Ar palaikys juodu su Henriku taip, kaip jai žūt būtinai reikalinga?

Širdyje ji saugojo tiek klausimų, tiek vilties ir – drįsčiau sakyti – nežabotų ambicijų.

*

Henrikas VIII pasistengė per artėjančią renginį atrodyti didingai. Šiandien jis Kalė mieste, paskutinėje žemyninėje anglų tvirtovėje, turėjo susitikti su „broliu“ monarchu – karaliumi Pranciškumi.

Pasipuošusį auksine, deimantais ir rubiniais nusagstyta mantija Henriką lydėjo jo nesantuokinis sūnus Henry'is Fitzroy'us

ir berniuko motina Elizabeth Blount. Paskui juos – keli Anglijos vyskupai ir pasauliečiai lordai; visi tris ar keturis kilometrus keliavo už Kalė pasitikti Prancūzijos karaliaus, kuris Pajūrio Bulonėje Henrikui ir jo žmonėms pasveikinti buvo surengęs prašmatnius priėmimus ir kitokių iškilmių.

Abu karaliai apsikabino.

– Mano gerasis broli, sveikas atvykęs į Kalė!¹ – sušuko Henrikas.

Triukšmingai sutikdami atvykusius svečius nuo įtvirtintų miesto sienų nugriaudėjo trys patrankų sūviai, gatvėse džiūgavo minios švenčiančių žmonių. Juk itin retai išvysi du didžius valdovus vienoje vietoje.

Jiedviem įžengus pro miesto vartus abipus gatvės dviem eilėmis išsirikiavo tarnai ir Anglijos karaliaus sargybiniai. Tarnai dėvėjo raudonas skrybėles ir gelsvai rudus apdarus, sargybiniai vilkėjo mėlynos bei raudonos spalvų uniformas ir dešinėse rankose laikė alebardas. Henrikas VIII didžiavosi priėmimu, surengtu ilgamečiam varžovui ir draugui, ir prieš išvykdamas palydėjo Pranciškų į jo būstą, žinomą kaip „Štabelis“ arba „Giuzų nakvynės namai“. Stačiakampis pastatas su aukštu bokštu per vidurį buvo ganėtinai didelis ir, kaip manyta, pakankamai prabangus priimti karalių.

Karaliaus meilužė Anne'a Boleyn trumpame svečių sutikimo pobūvyje nedalyvavo. Vos nulydėjęs svečių į būstą, Henrikas nuskubėjo pas ją, apsistojusią su tuzinu freilinių; jos visos kantriai laukė vaidmens, kurį joms teks atlikti šiame karališkame susitikime. Juk abu įsimylėjęliai keliavo į Prancūziją vieninteliu tikslu – užsitikrinti Pranciškaus paramą ir įgyti sąjungininką savo santuokai.

Tą vakarą turėjo būti surengta vakarienė, reikalaujanti laikytis diplomatinių protokolų. Tačiau Pranciškus niekada nemėgo paklusti taisyklėms. Jis dažnai turėdavo savo darbotvarkę, o ši proga irgi buvo ne išimtis.

Vos atvykęs, užuot sėdęs į skirtą vietą, jis įsakė Paryžiaus merui Jeanui de la Barre'ui, savo dešiniajai rankai, surasti Anne'ą, sėdinčią kažkur priešais prancūzų atstovus. Jeanas turėjo įteikti jai dovaną, Pranciškaus atvežtą iš Paryžiaus, – nuostabų deimantą, įvertintą maždaug 10 000–15 000 kronų.

De la Barre'as įvykdė karaliaus įsakymą ir pasilenkęs prie Anne'os tarė:

– Jį siunčia mano valdovas Prancūzijos karalius, kuriam atrodote tokia pat nuostabi kaip visada.²

Galima įsivaizduoti, kad Anne'a paraudo sulaukusi šios netikėtos dovanos ir komplimento. Jai tikrai turėjo palengvėti, – per daugybę metų Pranciškus jos nepamiršo. Tačiau dar svarbiau, kad tebebuvo jai palankus – vadinasi, ji gali tikėtis taip reikalingos paramos.

Henriko VIII reakcijos tą akimirką neįamžino niekas, nors jam tikrai turėjo kilti įvairių emocijų: kitas vyras, kitas karalius, ir ne šiaip koks karalius. Šis valdovas, septynerius metus praleidęs su Anne'a Prancūzijos dvare, dabar jo sugulovei įteikė garbingą dovaną. Ir ne bet kokią dovaną, o deimantą, kurį galėjęs palaikyti daugiau nei paprastu prielankumo ženklui.

Tačiau Henrikui reikėjo pamiršti visas šias mintis, nes jis atvyko siekti Pranciškaus I paramos. Juk dovana Anne'ai sykiu buvo ir Prancūzijos karaliaus draugiškumo Anglijai ženklas.

Galbūt ir dar svarbesnė, gal net pritarimo ženklas – ir net pažadas laiduoti popiežiui už Henriko ir Anne'os santuoką.

Šiame susitikime ant kortos buvo pastatyta labai daug. Henrikas negalėjo leisti, kad viską sugriautų jo ego ar pavydas.

Ir neleido.

*

Kitą dieną abu karaliai nuvyko į Dievo Motinos bažnyčią, kur turėjo dalyvauti mišiose ir su patarėjais aptarti diplomatinius reikalus. Visą dieną praleido kartu, o Anne'ą liko su savo damomis.

Sekmadienį, spalio 7 dieną, Henrikas VIII bičiulio garbei iškėlė didžiulį pokylį, per kurį buvo patiekta 16 riebių kaplūnų, 7 gulbės, 20 fazanų, 50 vištų, 40 kurapkų ir dar visokių paukščių. Pramogai būta ir kitų linksmybių – anglų dogų, bulių ir lokių kautynių. Viskas vyko itin ištaigingai, kaip ir dera Anglijos karaliaus įvaizdžiui.

Henrikas su Pranciškumi atrodė artimi kaip niekad, tokie nebuvo net prieš dvylika metų, 1520 metų birželį, per Auksinio brokato lauke vykusį valdovų susitikimą, kai užsimezgė abiejų karalių ir jų tautų draugiški ryšiai. Žvelgiant į šiuos kvatojančius, geriančius ir besilinksminančius vyrus galima buvo manyti, kad tarp jų niekada nebūta jokios priešpriešos. Abu atrodė tiesiog karališkai ir mėgavosi žavėdamiesi vienas kitu.

Pranciškus vilkėjo siuvinėtą dubletą, išpuoštą deimantais, šie tarytum spindėjo labiau nei įprastai ir buvo verti šimto tūkstančių kronų.

Henrikas irgi atrodė stulbinamai, apsisiautęs auksu išdabinta karališkos purpurinės spalvos mantija ir pasipuošęs itin sunkiu trijų eilių vėriniu. Pirmą eilę sudarė keturiolika kone kiaušinio

dydžio rubinų, antroje blizgėjo perlai. Paskutinė eilė buvo suverta iš keturiolikos įspūdingų deimantų. Jam ant kaklo kabantis kulonas buvo išskirtinis heraldikos kūrinys: brangakmenis – veikiausiai senovinis granatas, – iš kurio į kraštus sklido aštuonios bangelės, pasibaigiančios heraldinėmis lelijomis, Prancūzijos karališkosios šeimos simboliu. Žmonės tikėjo, kad Henriko kulonas vertas mažiausiai 4000 kronų.

Abu karaliai, be abejo, buvo visų dėmesio centre.

Anne'a, kaip įprasta, nebuvo kviesta į vakarienę, tad kai šventei baigiantis įžengė su grupe kaukėtų damų – tarp jų ledi Derby, ledi Mary (kuri, istorikų nuomone, buvo pati Mary Boleyn), ledi Fitzwater ir ledi Wallop, – visi jas pasveikino plojimai.

Pranciškus I atsistojo ir nedelsdamas patraukė prie Anne'os. Ištiesė jai ranką pabučiuoti ir – dar svarbiau – pakvietė pirmajam šokiui. Tada kiti Prancūzijos lordai irgi pakvietė šokti anglų damas.

Henrikas nenuleido nuo Pranciškaus ir Anne'os budraus žvilgsnio. Kai šokis baigėsi, įsakė visoms damoms išeiti, tarp jų ir Anne'ai. Tačiau kai kurie dvaro gandonešiai teigė, kad iš tikro nutiko ne taip.

Esą Eustace'as Chapuys, garsėjęs pikantiškais pranešimais Ispanijos karaliui Karoliui V, Šventosios Romos imperijos imperatoriui, ir tuo, kad visur turėjo akių ir ausų (matyt, net Prancūzijoje), vėliau teigė, esą Anne'a nusprendusi nesekti paskui savo damas ir paprašiusi privačios Pranciškaus I audiencijos.

Niekas tiksliai nežino, apie ką juodu per šią audienciją kalbėjo, bet Anne'os kritikai – kurie mėgo dalytis skandalingais gandai – manė, kad tą akimirką ji išnaudojo palenkti Pranciškų jos

siekiui paremti. Juk, tvirtino jie, ji (o gal jos sesuo) ne veltui pelnė pravarde „Prancūzijos karaliaus šliurė“, – vadinasi, jau buvo sutikusi teikti intymias paslaugas.

Nors labai sunku patikėti, kad Anne'a būtų nepaisiusi Henriko, vyro, turėjusio tapti jos sutuoktiniu, tačiau tikrai įmanoma, kad ji paprašė Prancūzijos karaliaus audiencijos ne norėdama su juo pafliртуoti, bet aptarti savo, kaip Anglijos karalienės ir Prancūzijos sąjungininkės, ateitį. Tokiam pokalbiui reikėjo rasti tinkamiausią akimirką, kad karalius pažadėtų palaiminti sąjungą, kuri neabejotinai taps skandalingiausia santuoka Europoje.

Pranciškus I buvo pragmatiškas žmogus ir nors veikiausiai puoselėjo – bent jau tuo metu – Anne'ai švelnius jausmus, sykiu nepageidavo nieko, kas keltų pavojų jo sūnaus Henri, Orleano kunigaikščio, ateičiai arba Prancūzijos ateičiai ir jos vietai visoje krikščionijoje. Tiesą sakant, neseniai sūnaus vardu jis derėjosi dėl popiežiaus Klemenso VII dukterėčios Caterinos de Medici rankos. Jam tai buvo užvis svarbiausia, ir jis niekaip nebūtų leidęs jokiame galimame skandale šioms vedyboms pakenkti.

Tačiau gali būti, kad Pranciškus bent jau netiesiogiai sutiko padėti Anne'ai ir Henriku susigrąžinti popiežiaus palankumą. Juos užtarti – jei tik nedarys to per daug primygtinai ar atkakliai – ne tokia jau didelė kaina, kurią reikėtų sumokėti už tai, kad Anne'a taptų Prancūzijos agente pačiame Anglijos karališkojo dvaro centre.

Niekas niekada nesužinos, ką iš tikro pažadėjo Pranciškus, jei iš tiesų ką nors pažadėjo. Kiti šaltiniai teigė, esą jis tikrai nepalaikė Henriko ir Anne'os santuokos. Sifuenteso grafas, Ispanijos karaliaus Karolio V ambasadorius Prancūzijos dva-

re, patikino Šventosios Romos imperijos imperatorių, kad „Prancūzijos karalius prisipažino popiežiui susitikęs su Henriku VIII ir mėginęs jį atkalbėti skirtis su Kotryna Aragoniete arba bent palūkėti, kol įsitikins, kad tokia išeitis vienintelė galima“.³

Gal tai ir tiesa, tačiau Pranciškui I išties buvo keleriaip naujinga, kad Anne'a taptų naująja Anglijos karaliene.

Pirmiausia dėl to tikrai įsiustų tikrasis jo priešas – Šventosios Romos imperatorius Karolis V. Pranciškus nepamiršo, kad Ispanijos karalius pažemino jį, o vėliau ir jo sūnus, įkalinęs juos Ispanijoje. Karolio tetos Kotrynos Aragonietės skyrybos su Henriku VIII reikštų, kad Pranciškus ir jo bičiulis anglas gali susivienyti prieš imperatorių.

Kalbant paprasčiau, Anne'a daug metų praleido Prancūzijoje, todėl buvo gerai pažįstama sąjungininkė. Susituokusi su Anglijos karaliumi galėtų tarnauti Prancūzijos monarchijos interesams. Išties ją, taip išauklėtą ir turinčią tokį stiliaus pojūtį, būtų galima kone supainioti su prancūzų aristokrate ar net princese.

Žinoma, tai nereiškė, kad Pranciškus rizikuotų prarasti popiežiaus palankumą, ir daug kas Europoje – prancūzai, venecijiečiai, ispanai ir anglai – tai puikiai žinojo. Ant kortos buvo pastatyta Prancūzijos ateitis ir jo paties prigimtinės teisės.

Prancūzų ir anglų susitikimas Kalė truko dar dvi dienas, per kurias Pranciškus daugiau galvojo apie neatidėliotinus diplomatinis reikalus nei apie tai, ar palaiko Henriko santuoką su Anne'a. Tačiau monarchai išsiskyrė puikiai nusiteikę, ir Anne'a, kupina vilčių, laukė, kas nutiks toliau. Deja, paaiškėjo, kad jos optimizmas buvo apgaulingas. Tačiau nepaisant visko, likimas tekėjo savo vaga, ir jaunoji moteris, užaugusi Prancūzijos dvare, netrukus tapo Anglijos karaliene.

Prancūzijos dvare Anne'a neabejotinai patyrė daugybės stiprių asmenybių, daugiausia moterų, įtaką: Pranciškaus I motinos Luizos Savojietės ir jo žmonos Klaudijos Prancūzės. Dar didesnę įtaką, ko gero, jai darė karaliaus sesuo Margarita Angulemietė, vėliau tapusi Navaros karaliene; XVI a. pirmoje pusėje ji labai domėjosi religinės reformacijos idėjomis ir vėliau sudomino jomis naująją karalienę. Žinoma, įtaką darė ir pats Pranciškus I, kurio charizma ir karaliaus valdžia jaunajai Anne'ai turėjo atrodyti itin įspūdingos.

Norint suprasti, ką Anne'a Boleyn patyrė Anglijos dvare ir jos viltį sudaryti sąjungą su Prancūzija, reikia žinoti šių įtakingų asmenų istorijas ir kaip jie elgėsi Anne'ai gyvenant Prancūzijos dvare. O norint suprasti jos žavėjimąsi Prancūzija, reikia atskleisti, kaip gyveno ir kokiais motyvais rėmėsi vyrai, vėliau Anglijos dvare tapę Pranciškaus ruporais.

Galiausiai, ar Anne'a pagrįstai tikėjosi, kad jie palaikys ją ir jos siekius? Ar vis dėlto klydo manydama, kad jai tenka pagrindinis vaidmuo laiduojant Anglijos ir Prancūzijos aljanso stabilumą bei klestėjimą? Ar bus išduota Ana Bolin, Anglijos karalienė?

I DALIS

Heraldinių lelijų dvaro šešėlyje
1514–1526

Dvaro žaidimai

Ankstų 1514 metų sausio 9 dienos rytą, tamsų ir niūrų pirmadienį, liepsningoji Ona Bretonė – dukart karūnuota Prancūzijos karalienė, mat dusyk iš eilės ištekėjo už prancūzų karalių – apie šeštą valandą išleido paskutinį atodūšį ir mirė nuo inkstų akmenligės priepuolio Blua pilyje. Jau kelis mėnesius karalienė kentė stiprius pilvo skausmus ir, nepaisydama patiriamo skausmo, rodė neįtikėtiną stiprybę.

Ši moteris, atnešusi santarvę Bretanei ir Prancūzijos karalystei, prancūzų karalių žmona, taip ir nepadovanojusi jiems vyriškos lyties įpėdinio, dabar nurimusi gulėjo savo karališkoje lovoje.

Per dvidešimt metų Ona pastojė keturiolika kartų, bet vienuolika vaikų, sulaukę pilnametystės, buvo dukterys Claude ir Renée. Claude turėjo išsaugoti motinos palikimą ir pratęsti abiejų tėvų giminės liniją.

Kaip pranešė Venecijos ambasadorius, karalienės Onos mirtis sukrėtė visus: „Visas dvaras vilki juodai, o karalius taip baisiai sielvartauja, kad atgulė karščiuodamas. Nei apie karą, nei apie Italijos reikalus niekas nė neužsimena.“¹

Onos mirtis viską pakeitė ir galėjo kelti grėsmę Prancūzijos stabilumui. Kadangi tiesioginio vyriškos lyties įpėdinio nebuvo, Liudvikas XII žinojo, kad kitas eilėje į sostą – jo pirmos eilės pusbrolis, veržlus ir smarkus François iš Valois-Angoulême'ų giminės. Liudviko tai nė kiek nedžiugino; jis baiminosi – nors François ir pusbrolis, bet nauja dinastija pakirs jo paveldėtas teises. Reikėjo veikti, ir kuo greičiau.

Onos laidotuvės Angoulême'ų šakos giminaičiams buvo proga įtvirtinti savo teises ir pasistūmėti eilėje į sostą. Liudvikas XII tebebuvo gyvas, bet neturėjo vyriškos lyties įpėdinio, todėl Prancūzijos dofinu dabar tapo François.

Sausiui baigiantis François – kartu su motina, pragmatiška ir charizmatiška Luiza Savojetė ir jos seserimi Margarita Angulemiete – atvyko iš Konjako į karaliaus dvarą. Po kelių audringų pastarųjų metų derybų François buvo pažadėtas Claude. Tiesa, Liudviką dėl šios santuokos reikėjo įtikinėti; jis sutiko su šia sąjunga tik po atkaklių žmonos Onos Bretonės ir Luizos Savojetės pastangų. Nors vedybos dar nebuvo įvykusios, François žinojo, kad jos galiausiai įvyks – ir kuo greičiau, tuo geriau, kad būtų užtikrinta jo teisė į sostą ir niekas ja neabejotų.

Per Onos laidotuves François stovėjo šalia Claude prie Onos karsto – tai simbolizavo jos palikimo tęstinumą. Sužadėtiniai visam dvarui demonstravo vienybę, Luiza Savojetė irgi neatsiliko, „vilkėdama itin ilgą krepo suknią“, kaip ir dauguma kilmingų moterų, lydinčių procesiją.² Pareikšti pagarbos iš visos Europos rinkosi žmonės. Minioje galėjai sutikti ir šmaikštųjų bei iškart atpažįstamą Johną Stewartą, Olbanio hercogą, stoviniuojantį greta Venecijos ambasadoriaus Marco Dandolo.

Pasibaigus abiem – tiek Bretanėje, tiek Paryžiuje – vykusioms

ceremonijoms, vėl prasidėjo diskusijos. Ar Liudvikas XII tesės pažadą ir sutiks ištekinti vyriausiąją dukterį už pusbrolio? Iš pradžių prieštaravęs, galiausiai Liudvikas pasidavė ir šios poros santuokai pritarė. Luiza Savojetė irgi nesipriešino vedyboms, nors Claude jai atrodė „itin maža ir neįprastai aptukusi.“³

Pats François ne itin domėjosi sužadėtuvėmis. Jis, žinoma, troško sustiprinti savo teisę į karūną, tačiau Claude jam buvo toli gražu ne prie širdies, ir jis dažnai tiek dvare, tiek už jo ribų žvilgčiojo į kitas, patrauklesnes moteris. Toks elgesys neliko nepastebėtas, daugelis tai matė, neišskiriant nei motinos, nei karaliaus Liudviko.

Vis dėlto galiausiai 1514 metų gegužės 18 dieną Sen Žermeno prie Lė pilyje François ir Claude susituokė, nors atmosfera tvyrojo niūri; dauguma žmonių tebegegėdėjo Onos Bretonės. Iš tiesų François skundėsi, kad ceremonijai „trūko karališkoms jungtuvėms būdingo puošnumo, net jei jos vyko gedului nepasibaigus“. Karalius Liudvikas nerodė jokio susidomėjimo, tik nepasitenkinimą, o žonglieriai, komediantai ir kiti juokdariai, turėję linksminti minią, buvo jo įsakymu „išmesti“ lauk.⁴ François išsižeidė ir atsilygindamas nusprendė nė kiek nebesidomėti jaunąja žmona. Todėl iškart po vestuvių išvyko tiesiai į Paryžių, kur „ištvirkavo, lošė ir gėrė“.⁵ Toks elgesys anaipol neprisidėjo prie jo gero vardo, nors vėliau Pierre'as de Bourdeille'is, Brantomo senjoras ir Pranciškaus sūnaus amžininkas, regis, manė, kad François tik paprasčiausiai laikėsi tų laikų papročių: „Karalius Pranciškus mylėjo pernelyg pašėlusiai ir be saiko; būdamas jaunas ir laisvas, iš pradžių susipainiodavo tai su viena, tai su kita, nes anuomet vyro niekas nelaikydavo itin šauniu, jei jis visur ir visada neištvirkaudavo, nieko neišskirdamas.“⁶

Vis dėlto Liudvikas XII, išgirdęs šią žinią, įsiuto ir nusprendė atkeršyti naujajam žentui. Tokio keršto François nesitikėjo, bet jo ateitis bei vieta eilėje į sostą dar labiau susvyravo.

Mat Liudviką pavyko įtikinti, kad jam reikia naujos žmonos. Geriausia, jei tai būtų jauna moteris, galinti patenkinti jo viso gyvenimo troškimą – dovanoti vyriškos lyties įpėdinį.

*

Kitapus Lamanšo Henriko dvare ėmė kilti anglų dvariškis Thomas Boleynas, vedęs Elizabethą Howard, galingojo Norfolko kunigaikščio Thomo Howardo seserį. Šios šeimos įtaka nuolat stiprėjo. 1512 metais Thomas Boleynas buvo pasiūstas į Mecheleną kaip nepaprastasis pasiuntinys aptarti svarbių Šventosios Romos imperijos imperatoriaus Maksimiliano ir Henriko VIII diplomatinių klausimų. Ten jis sutiko Savoijos hercogę Margaritą Austrę, imperatoriaus dukterį ir Habsburgų Nyderlandų valdytoją. Draugiški Thomo santykiai su Margarita paskatino sudaryti „galybių aljansą, kuris turėjo sunaikinti, suskaldyti ir padalyti Prancūziją“.⁷

Draugystė su Margarita padėjo Thomui išrūpinti jauniausiajai dukrai Anne'ai vietą Mechelene, hercogės dvare. Tapti freilina buvo tikra garbė, o būti vienos galingiausių Europos moterų freilina – tikra malonė.

Nors freilinos dvare sulaukdavo nedaug dėmesio, tarsi tik lydėdavo valdovę, iš tikro turėjo kur kas daugiau galių, įrodydamos savo svarbą. Pažindamos geriausius ugdytojus, mąstytojus ir rašytojus, kurie neišsvengiamai glaudėsi prie Europos dvarų, jos ne tik įgydavo neįkainojamą išsilavinimą, – atsidurdavo pačiame

dvaro politikos centre ir, jei norėdavo, galėdavo klausytis, kaip reikalus tvarko didieji vyrai ir moterys, kurioms tarnavo. Galimybė įgyti vertingų politinės veiklos įgūdžių paaiškina, kodėl ambicingasis Thomas Boleynas taip norėjo suteikti ją dukrai. Freilinos galėjo veikti įvairių žmonių – taip pat ir savo šeimų – labui.⁸ Be to, valdovės jomis pasitikėjo, todėl jos turėjo įtakos tiek dvare, tiek už jo ribų.

1513 metų vasarą Anne'a atsidūrė prestižinio Margaritos dvaro širdyje, ir čia prasidėjo jos kontinentinis lavinimasis. Habsburgų Nyderlandų valdovė pati paliudijo, kaip džiaugiasi šiuo sprendimu:

Eskvairas [Claude] Boutonas įteikė jūsų laišką ir pristatė man jūsų dukrą, kuri čia labai laukiama, ir esu įsitikinusi, kad galėsiu padėti jai taip, kad būtumėte patenkintas ir kad jums grįžus mudviem neberekėtų jokio kito tarpininko, pakaktų tik jos. Man ji pagal savo jauną amžių atrodo tokia sumani ir maloni, kad už tai, jog atsiuntėte ją čia, esu jums dėkinga labiau nei jūs man.⁹

Nežinia, kaip jautėsi pati Anne'a, išvežta iš Anglijos, iš Hiverio pilies, savo šeimos namų, į svetimą šalį. Tikrai žinome, kad Anne'a, nesvarbu, ar dėl tokio likimo džiaugėsi ar liūdėjo, ankstyvosios paauglystės metus praleido dvare, kur nuolat būdavo priimami didieji mąstytojai ir humanistai, tokie kaip Erazmas Roterdamiėtis. Anne'ai tai buvo puiki vieta pradėti lavintis. Čia jaunoji moteris įgijo madingų įgūdžių, pavyzdžiui, groti muzikos instrumentais, bet ypač svarbu, kad išmoko ir prancūzų kalbą.

ESTELLE PARANQUE (Estelė Parank) – Londono Šiaurės rytų universiteto istorijos docentė ir Voriko universiteto Renesanso studijų centro mokslinė bendradarbė, atkuriamosios dokumentikos filmų kūrėja, rašytoja. Ji tyrinėja Renesanso laikotarpio kilmingų moterų ir diplomatijos istoriją, yra kelių studijų autorė. Lietuvių kalba išleistoje jos knygoje *Kraujas, ugnis ir auksas* pasakojama apie garsiausias Europos karalienes Elžbietą I ir Kotryną Mediči.

Erškėčiai, geismas ir šlovė. Kas išdavė Aną Bolin – antroji šios autorės knyga lietuvių kalba. Tai turbūt nešlovingiausias Anglijos karalienės Anos Bolin istorija. Ši moteris ir jos tragiška lemtis nesiliauja intriguoti jau ištikus šimtmečius, bet tik nedaugelyje pasakojimų apie ją paaiškinamos niūraus jos likimo ištakos. O E. Paranque nukelia skaitytoją ten, kur viskas ir prasidėjo, – į Prancūzijos karaliaus dvarą, kur sumani paauglė gavo kilnumo ir ištikimybės pamokas, nukreipusias ją keliu į nešlovę ir tragišką mirtį ant ešafoto.

Knygoje nagrinėjamos aplinkybės ir priežastys, kaip ir kodėl Anglijos valdovas Henrikas VIII įsimylėjo dvariškio dukrą ir Prancūzijos dvaro damą, kaip ji tapo jo karaliene ir antrąja žmona, kas sužlugdė jos santuoką, pavertė ją labiausiai šmeižiamą, pamesta moterimi, galiausiai savo paties sutuoktinio pasmerkta mirti.

Erškėčiai, geismas ir šlovė – pagaulus ir spalvingas pasakojimas apie neįtikėtiną iškilimą, apie ištikimybės nulemtą pažeidžiamumą, žiauraus likimo padiktuotą nuopuolį ir apie tai, koks trapus moters likimas karalių rankose. Vis dėlto, kad ir trumpa bei audringa, Anos Bolin ir Henriko VIII sąjunga Europai davė ryškiausią monarchę – dukterį Elžbietą I.

ISBN 978-609-466-854-8

TYTOALBA

9 786094 668548

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt